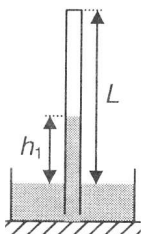

XX. MIKOLA SÁNDOR FIZIKAVERSENY
MÁSODIK FORDULÓ
2001. március 20.

9. osztályos gimnazisták feladatai

1. Egy 4 cm^2 keresztmetszetű, $L = 1 \text{ m}$ hosszú Torricelli-csőbe argongázt juttattunk, ezért benne csak $h_1 = 0,4 \text{ m}$ magasan áll a higany. A külső légnyomás $p_0 = 100 \text{ kPa}$, a kezdeti hőmérséklet $0 \text{ }^\circ\text{C}$, az argon moláris tömege $M = 40 \text{ g/mol}$, a higany sűrűsége $\rho = 136000 \text{ kg/m}^3$, $g = 10 \text{ m/s}^2$.

- Mekkora tömegű argongáz jutott be a higany fölé?
- A hőmérsékletet lassan növeljük. Mennyi a hőmérséklet akkor, mikor a higany magassága a csőben $h_2 = 0,36 \text{ m}$?
- Mekkora munkát végzett a kitérülő gáz a folyamat során?

Varga István

2. Egy $m = 9 \text{ kg}$ tömegű jégtömb közepében ismeretlen tömegű vasdarab van. A tömböt egy edénybe helyezük és $0 \text{ }^\circ\text{C}$ -os környezetben, egy $P = 2 \text{ kW}$ teljesítményű főzőlapon melegíteni kezdjük. Fél óra múlva az $A = 4 \text{ dm}^2$ alapterületű edényben a vízszint magassága $h = 23 \text{ cm}$ lesz. A megmaradt jég, a még benne lévő vasdarabbal együtt ebben a pillanatban éppen lebeg a vízben. Adatok: $\rho_{\text{víz}} = 1000 \text{ kg/m}^3$, $\rho_{\text{vas}} = 7800 \text{ kg/m}^3$, $\rho_{\text{jég}} = 900 \text{ kg/m}^3$, $L_0 = 334 \text{ kJ/kg}$.

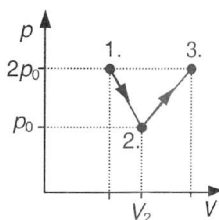
- Mekkora a vasdarab tömege?
- Mekkora volt a melegítés hatásfoka?

Szkadányi András

3. Milyen tömegszázalékos összetételű az a hidrogén-hélium gázelegy, amelynek izobár tágulásakor a környezettől felvett hőmennyiség 70%-a belső energiát növeli?

Kopcsa József

4. Bizonyos mennyiségű egyatomos ideális gáz az ábrán látható, egymás utáni 1.→2.→3. folyamatokat végzi. A gáz hőmérséklete az 1. állapotban $T_1 = 300 \text{ K}$, térfogata a 2. állapotban $V_2 = 3 \text{ dm}^3$. A gáz által végzett munka a második részfolyamatban (2. → 3.) 2-szerese az első részfolyamatban (1. → 2.) végzett munkának. A második részfolyamatban a gáz belső energiája 7-szer jobban növekszik, mint ahogy az első részfolyamatban csökken.

- Határozzuk meg a gáz térfogatát a végállapotban!
- Mekkora a gáz hőmérséklete abban az állapotban, amikor térfogata a kezdeti térfogat 2-szerese?

Kotek László

VAGY

1. Egy fonálinga hossza L , nehezékének tömege m . Az ingát vízszintesen kitérítjük, majd kezdősebesség nélkül elengedjük. Azt tapasztaljuk, hogy a fonál abban a pillanatban szakad el, amikor a függőlegessel bezárt szöge $\alpha = 30^\circ$.

a) Mekkora erőre méretezték a fonalat?

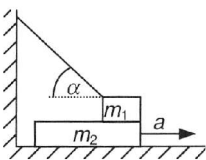
b) Legfeljebb mekkora lehet egy ilyen fonálból készült, $2L$ hosszúságú inga nehezékének a tömege, hogy 90° -os szögkitéréssel lenghessen anélkül, hogy a fonál elszakadna?

2. Egy $m = 9$ kg tömegű jégtömb közepében ismeretlen tömegű vasdarab van. A tömböt egy edénybe helyezzük és 0°C -os környezetben, egy $P = 2$ kW teljesítményű főzőlapon melegíteni kezdjük. Fél óra múlva az $A = 4$ dm² alapterületű edényben a vízszint magassága $h = 23$ cm lesz. A megmaradt jég, a még benne lévő vasdarabbal együtt ebben a pillanatban éppen lebeg a vízben. Adatok: $\rho_{\text{víz}} = 1000$ kg/m³, $\rho_{\text{vas}} = 7800$ kg/m³, $\rho_{\text{jég}} = 900$ kg/m³, $L_0 = 334$ kJ/kg.

a) Mekkora a vasdarab tömege?

b) Mekkora volt a melegítés hatásfoka?

Szkadányi András

3. Az $m_1 = 3$ kg tömegű testet egy $\alpha = 45^\circ$ emelkedési szögű fonállal kikötöttük, és egy $m_2 = 4$ kg tömegű testre fektettük. A két test között, valamint az alsó test és az asztal között a súrlódási tényező $\mu = 0,2$.

a) Mekkora erővel feszül a felső testet tartó fonál, ha az alsó testet kihúzzuk a felső alól?

b) Mekkora erővel húzzuk az alsó testet, ha az $a = 5$ m/s² gyorsulással mozog?

Jurisits József

4. Egy $h_0 = 20$ m magas oszlopon található $m = 0,5$ kg tömegű petárda egy, adott pillanatban két repeszre robban, és a repeszek vízszintes irányba repülnek szét. A robbanás utáni pillanatban a repeszek összenergiája $E_0 = 400$ J. A légellenállás elhanyagolható, $g = 10$ m/s².

a) Adjuk meg és ábrázoljuk a repeszek távolságát a talajra érkezés pillanatában az $x = m_2/m_1$ függvényében, ahol x a repeszek tömegeinek aránya!

b) Milyen tömegarány esetén legkisebb ez a távolság, és mekkora az értéke?

Varga István